

شماره ثبت:
۵۷۰

شماره ترتیب چاپ:
۱۴۱۸

تاریخ چاپ:

نام دفاتر
مطالعات برنامه و بودجه
مطالعات زیربنایی
مطالعات اجتماعی

شماره مسلسل
۲۰۰۷۹۱۴

مرداد ماه ۱۳۸۵

اظهاری نظر کارشناسی درباره:

«لایحه یک فوریتی اصلاح جداول (۴) و (۸) برنامه چهارم توسعه و قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به منظور اختصاص دو درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی به استان‌های نفت خیز و گاز خیز و شهرستان‌های محروم»

مقدمه

در مقدمه توجیهی لایحه فوق هدف از ارائه این لایحه جبران و کاهش عقب ماندگی و توسعه نیافتگی برخی استان‌های کشور و فراهم نمودن زمینه‌های رشد و باروری قابلیت‌های توسعه آن‌ها و همچنین کاهش آثار سوء زیست محیطی ناشی از ایجاد تأسیسات نفت و گاز در استان‌های نفت خیز و ایجاد زیرساخت‌های لازم برای استفاده بهینه از سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در این مناطق اعلام شده است.

در سال ۱۳۷۹ مجلس شورای اسلامی قانون «اختصاص دو در هزار درآمد ناشی از فروش نفت خام برای عمران و آبادانی مناطق نفت خیز» با هدف اختصاص دو در هزار درآمد ناشی از فروش نفت خام برای عمران و آبادانی مناطق نفت خیز تصویب نمود. توجیه این قانون لزوم رفع آسیب‌های زیست محیطی بود که مناطق نفت خیز در جریان استخراج و انتقال نفت و فراورده‌های نفتی و صنایع مربوط دچار آن می‌شوند. از سال ۱۳۸۰ به بعد دولت از طریق درج ردیفی در ذیل ردیف‌های متفرقه تحت عنوان ردیف «۵۰۳۶۰۱- اعتبار مورد نیاز برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در مناطق نفت خیز» در جهت اجرای این قانون گام برداشت. دولت محترم در لایحه جدید درصدد افزایش سهم اعتبارات از دو در هزار به دو درصد و گسترش شمول جغرافیایی قانون مزبور است.

توضیحات

• جدول (۱) اعتبارات در نظر گرفته شده در قانون بودجه ۱۳۸۴ و لایحه بودجه ۱۳۸۵ برای ردیف ۵۰۳۶۰۱ را نشان می‌دهد. طبق این جدول ارقام اختصاص یافته توسط دولت برای این سال‌ها بسیار کمتر از دو در هزار درآمدهای نفتی می‌باشد (اگر چه در مجلس شورای اسلامی اعتبار ردیف مزبور برای سال ۱۳۸۵ به ۶۳۰ میلیارد ریال افزایش یافت). در حالی که دولت جهت اختصاص اعتبار برای اهداف قانون مزبور در حد دو در هزار دچار مشکل بوده است چگونه قصد دارد این مبلغ را افزایش دهد؟ به هر حال لازم است تا دولت محترم گزارشی از نحوه عملکرد قانون «اختصاص دو در هزار ...» به تفکیک استان‌هایی که طرح‌های عمرانی از محل مزبور در آن‌ها انجام شده، تهیه کرده و به مجلس شورای اسلامی ارائه دهد.

جدول ۱. اعتبار ردیف ۵۰۳۶۰۱ در مقایسه با دو در هزار درآمد نفت صادراتی (میلیارد ریال)

عنوان	قانون بودجه ۱۳۸۴	لایحه بودجه ۱۳۸۵
دو در هزار درآمد نفت صادراتی (۱)	۷۲۵	۱۰۴۵
اعتبار ردیف ۵۰۳۶۰۱ (۲)	۲۰۸	۲۱۰
مابه‌التفاوت (۱)-(۲)	۵۱۷	۸۳۵

• گرچه اختصاص دو درصد درآمد صادرات نفت خام و گاز طبیعی برای جبران و کاهش عقب ماندگی استان های نفت خیز و گازخیز و شهرستان های محروم کشور در قالب سیاست های عدالت محور دولت در رفع نابرابری ها قرار دارد اما مشکل مناطق محروم و استان های نفت خیز تنها کمبود اعتبار نیست. دولت باید کمک کند تا مزیت های تازه ای برای این استان ها تعریف گردد. در حال حاضر بخش عمده ای از این اعتبارات اضافی از طریق پیمانکاری ها و ... به مرکز منتقل می شود. همچنین از آن جا که این استان ها در مدار توسعه یافتگی به اندازه سایر استان های کشور قرار نگرفته اند تزریق منابع نفتی بیشتر آسیب پذیری آن ها را نسبت به نوسانات درآمدهای نفتی بیش تر می کند و اثر شوک منفی نفتی بر آن استان ها بیش تر خواهد بود.

• مشخص نشده است که مبلغ ۶۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار جهت اجرای برنامه های تملک دارایی های سرمایه ای (عمرانی) با اصلاح در جداول (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم اختصاص می یابد و یا این که با کاستن از اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای سایر ردیف ها و دستگاه ها در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ تأمین می شود. چنانچه این مبلغ با اصلاح جداول (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم تأمین شود مستلزم اصلاح سقف ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۵ است. در این صورت نیاز است تا ضمن رعایت ماده (۲۲۲) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی در لایحه جداگانه ای این امر مدنظر قرار گیرد. همچنین لازم است تا جداول (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم توسعه نیز مطابق این ارقام اصلاح و جهت تصویب به همراه لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم شود. چنانچه این مبلغ با کاستن از سهم سایر ردیف ها و دستگاه ها اختصاص می یابد باید مشخص شود از سهم کدام ردیف، دستگاه و یا طرح های تملک دارایی های سرمایه ای کاسته شده و به طرح های مورد نظر در این استان ها اختصاص می یابد.

• آیا طرح های تملک دارایی های سرمایه ای که مبلغ ۶۰۰۰ میلیارد ریال اضافی در سال ۱۳۸۵ به آن ها اختصاص خواهد یافت در استان های مورد نظر مشخص شده اند و دارای توجیه فنی اقتصادی لازم می باشند؟ در صورتی که طرح های مورد نظر جدید باشند، این موضوع مغایر ماده (۳۲) قانون برنامه چهارم توسعه و تبصره «۲۱» قانون بودجه سال ۱۳۸۵ می باشد. از سوی دیگر لازم است که حداقل در سطح فصل و برنامه جداول قانون بودجه ۱۳۸۵ اصلاح و جهت تصویب به همراه این قانون به مجلس شورای اسلامی ارائه گردد.

پیشنهادهای

۱. دولت لایحه ای جامع که در آن علاوه بر جنبه های تأمین منابع به سایر الزامات رفع محرومیت از استان ها و شهرستان های محروم نیز توجه شده باشد (از جمله تقویت بخش خصوصی، ارتقا حقوق و مزایای کارکنان دولت و مدیران بخش عمومی جهت جذب نیروهای کارآمد به این مناطق و ...) تدوین کرده و به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

۲. برنامه های عمرانی هر استان از محل منابع اضافی اختصاص یافته توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استان پیشنهاد و به تصویب سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.